

*Левченко Вікторія Володимирівна,
Національний університет “Острозька академія”*

НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ КОМУНІКАЦІЇ: ОСОБЛИВОСТІ МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ

Спілкування як діяльність особливого роду – це творча гра інтелектуальних та емоційних сил співбесідників, взаємне навчання партнерів, отримання ними нових знань під час обговорення предмета розмови, досягнення встановлених кожною стороною мети переговорів (обмін думками, враженнями) [1].

Люди можуть обмінюватись різними типами інформації на різних рівнях. Відомо, що спілкування не вичерпується усними або письмовими повідомленнями. В цьому процесі важливу роль відіграють емоції, поведінка партнерів, жести. Психологами встановлено, що в процесі взаємодії людей від 60 до 80% комунікацій здійснюється за рахунок невербальних засобів спілкування і лише 20-40% інформації передається за допомогою вербальних. Ці дані спонукають нас замислитись над значенням невербального спілкування для взаєморозуміння людей, звернути особливу увагу на значення жестів і міміки людини, а також викликають бажання оволодіти мистецтвом тлумачення цього особливого виду спілкування [3].

Особливістю невербальної мови є те, що її виявлення обумовлене імпульсами нашої підсвідомості і відсутність можливості підробити ці імпульси дозволяє нам довіряти цій мові більше, ніж звичайному вербальному каналу спілкування.

Актуальність теми проведеного дослідження пояснюється його спрямуванням на поповнення знань про невербальну взаємодію людей, особливо тих комунікантів, які належать до різних націй та культур. Нестача таких знань виникла через недостатню увагу присвячену цій проблемі. Крім того, для професії перекладача такі знання надзвичайно важливі, оскільки, щоб правильно та повною мірою зрозуміти висловлену думку, необхідно не лише здійснювати переклад з іноземної мови, але і розуміти почуття та емоції людей [3].

Мета дослідження полягає у розгляді найпоширеніших несловесних знаків деяких підсистем, значення та функціонування яких націо-

нально або культурно обумовлено, оскільки культурні відмінності, як і семантичні бар'єри, при обміні невербальною інформацією можуть створювати значні перешкоди для взаєморозуміння.

Невербальні явища, що беруть участь у спілкуванні, будучи біологічно і культурно детермінованими, нерозривно пов'язані із загальною моделлю людської поведінки. У такому розумінні НЗС є сукупністю типових дій (рухів різних частин тіла), закріплених національно-культурними традиціями в певному мовному колективі та використовуваних у різноманітних соціально-комунікативних ситуаціях. Нормативність як характерна ознака невербального комплексу зумовлює конкретність і чітку пристосованість та стереотипізацію НЗС до чітко визначеного характеру конкретного комунікативного акту [1].

Національна обумовленість і комунікативна спрямованість невербальної мови впливає безпосередньо на формування великого й широко використовуваного шару номінативних одиниць (слів і сполучень слів) у мові вербальній.

Невербальні символи можуть (1) замінювати вербальне мовлення; (2) посилювати вербальні сигнали; (3) заперечувати вербальні сигнали; (4) контролювати взаємодію; (5) створювати враження; (6) встановлювати та організовувати середовище, в якому відбувається комунікація; (7) забезпечувати інформацією про взаємостосунки. Жести, або рухи рук, ніг, міміка обличчя людини, паравербальні засоби спілкування (висота голосу, швидкість мовлення та ін.) можуть також слугувати як невербальні символи, адже за їх допомогою ми постійно посилаємо та сприймаємо невербальні повідомлення [2].

Невербальна комунікація залежить від типу культури. Жести як експресивні сигнали майже однакові в усіх народів (посмішка, сердитий погляд, насуپлені брови, хитання головою). Водночас, є досить багато невербальних засобів, звичок, що прийняті лише однією нацією. Існують невербальні сигнали, що в різних країнах несуть різну інформацію, які стимулюють комунікантів до обережного використання інтернаціональних жестів, значення яких залежить від типу національності та культури співрозмовника [4].

Отже, загальноприйняті правила етики, врахування національних особливостей своїх співрозмовників, психології їх поведінки сприяють успішному та продуктивному спілкуванню, адже в одних країнах культура спілкування максимально вирізняється в розмовній формі, а в інших вона базується на жестах, міміці, та інших невербальних діях. Міжкультурне спілкування стає тим ефективнішим, чим краще в ньому пов'язуються всі засоби спілкування.

Література:

1. Вальденфельс Б. Своя культура и чужая культура. Парадокс науки о “Чужом” / Б. Вальденфельс // Логос. – 1995. – № 6.
2. Колшанский Г. В. Паралингвистика / Г.В. Колшанский. – М.: Наука, 1974.
3. Пиз А. Язык телодвижений / А. Пиз. – Нижний Новгород., 1992.
4. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова. – М., 2000.